

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**In catenam super Marci et Iohannis evangelii editam -
Cod. Aug. pap. 6**

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Thomas von Aquin: in catenam super Marci et Iohannis evangelii editam;
Super Marcum Cap. I

[urn:nbn:de:bsz:31-84699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-84699)

20

ciendo in xpo
piti dno Ambal-
do basilice duode-
cim apstolo veni-
bili ppriis Cardi-
nali frater esus
deaquino ordino
sacrae pdicatoris
se tota (Xcxi)

opifex deus solo sue bonitatis in tutu
cuncta in esse pducens nalem boni amore
omnibus indidit creatur ut du vnaq
res boni sibi quem es nalic amat et
appetit quidda quipone mirabili in suu
reare ve demret actore Sed in hoc p
fortue cetis ronalis na quad apm vnu
plem bonitatis fontem p sapia intuei
pt et p caritatis amorem suauit de
gustare vnde fit ut sapie boni quo ad
apm fontem bonitatis accedimz omibz
hinnams bono pdm rono iudicau
pferat hcc e om q fastidit mesat
ita ut qui ed edit ad hoc esuriat et
qui cam bibit saro non cesset hoc e
qm tm pcto repugnau ut qui pdm
ipm operant hcc e q mdeficiente
fructu sub mmpare largit ut qui ca
cludant vitam possideant sempit
nam pcellit itaz voluptates dul
cedma securitate sedes et regna uti
litate diuicias omisat huius igit de
lectus mimbis euangelice sapie a
sculis in mspio ab stondite qua i lu
tem pduxit dei sapia incarnata mis
teriu expositioms adhibui sacoz doct
toz smas compilando ad quod me m
duxit pmitus felicit recordacois vr
bam pape qiti mandatu vni quia co
dem simo pontifice ex hac vicia sub
tracto tra euangelia mara luce et
iohne exponenda restabit ut apus qd
obedia mtepat negligentia mfectu

6

Aug. 6

relinquet cu multo labore diligens
adhibui studiu ut quatuor euangeliaz
exponem completem cad omnibus i far
suata mponendis stas auctoitatibus
et cap noibus pferendis Et ut magis
integra et otima pdita stas exponere
redderet quada expositoes doctas qe
cap in latinu feci transferri exquibus
plura exponibus latinor doctas mter
feru auctoz nomibus pnotatis vni
qui agruit ut de labore fructibz oblatos
sacerdotibus offerant exponois euan
gelice opus laboris mei fructu apstolo
pbros censu offerendu in quo vni sus
cipiat auctoitas debitu scientis indus
tria iudiaz censua exeat et antiqua
dilas amoris affectu offerentis mu
ne qphendat **Glosa**

v
O carum genau et cam
salutis eoz vpius ppheta
manifesto pmitat exato
dicens deus meus factus e factitudo
et dixit patri e ut sis michi fruis ad
sustitandas tribus iacob et fecit ist
guitendas dedi te in luce genau ut
sis salus mea usq ad extremu tce **1ed9**
sup ysaiam in quibus vbi dicit
xpm appellari seruu i qntu e formatz
ex vtero Nam an verba ista pmetit
hcc dicit dno formans me ex vto frui
sibi frut squide voluntas patris ut
pssim imitatores missim susciperent
filii vnde et ape xpus ad discipulos
loquit in viam genau ne ieritis
sed ita magis ad oues pditas domus
ist' Quia igit ist' no e reducta ad deu
ppta dei filius loquit iudeis no crede
ribus dicens deus meus factz est
fotitudo mea qui et consolatus e me
sup abieccioe ppli mei et dixit m
patri e p seruas michi ad sustitandas
tribus iacob que suo vicio coluerit

ca 9

et ad fratres sine reliquas ista quatenus
illis enim dedit te in lucem omnem ut illuc
omnium mundum et salutem meam per quam
omne salu fuit usque ad extrema terra finas
peruenire **Glo** Exponit igitur vbi duo
possumus colligere quos primum est divina
talis que fuit in christo. ex qua effectus fuit
ad gentium illuminationem quia dicit deus magis
factus est fortitudo mea deus igitur est
in christo. mundum reuelans sibi. ut apud
ad corinthios dicit unde et evangelium
per quod credentes saluantur vbi dicit
in salute omnium credenti ut idem apostolus
ad romanos dicit secundum autem est illu-
minatio gentium et salus mundi ex dispo-
sitione patris per christum oblemus quia dicit dedit
te in lucem gentium etc unde post
resurrectionem sua dominus. ut dispositione
patris implet ad predicandum discipulos
inquit dicens docete omnes gentes. **Quo-
rum** quiddam ad predicandum in iudeis. quiddam
ad predicandum gentibus ministerium accepimus
Quia vero evangelium aptum non so-
lum predicatum propter presentes sed etiam scribitur
propter futuras. eadem distinctio est in scri-
pturis evangelii obfusa Nam ma-
theus iudeis hebraice sermone eorum
scripsit matheus autem primus eorum
scripsit in gentibus **Eusebio** **Teatistica**
hystoria In enim romane urbi clauum
verbi dei lumine fuit expectu. primo vi-
tatis et lucis qui per petrum predicabat
omnibus inuicem plando illustrant au-
ditu ita ut cotidie audientibus cum ni-
la unquam fatietas unde auditis eis
sola sufficiebat. sed marci discipuli
eius omnibus presens exorant ut ea
quae ille predicabat ad perpetuam memo-
riam habendam scripturae traderet
quod dominus scripsit in huiusmodi uerbi
meditationibus permanent Nec presens ab

obsecrando deservit quam quod ordinant
impetrarent Et hec fuit causa scri-
bi evangelium secundum marcum Petrus ad
ut per spiritum sanctum religiosus se optaret
voluntate delectatus est fidem eorum per
deuotionem et considerans factum quod asseruit
et in perpetuum legenda scriptura eorum tra-
didit **Jeromius** **sup marcum** principium autem
quia aperitione etiam christi predicacionem
intrauit nec laborat in naturate
fantali qui loquitur de personae filii dei
Arise **sup marcum** ac breuiter narra-
facit Inquis inquam imitatus est per petrum
breuiter studentem **Augustinus** **de sensu eorum**
unde matheus qui regiam personam christi
narranda susceperat habuit marcum
sibi tanquam comitem et abbreviatorem adu-
erit qui sua vestigia quodammodo sequeret
Regnum enim est non esse sine comite ob-
sequio sacerdos autem qui in sua persona solus
intendit propter lucis eius etiam predicacionem
christi erat intencio non habet suam tanquam
subsequente qui sua narracione quodammodo bre-
uiaret **Veda** **Non** est etiam quod ex te-
sti diuisim narracione sua primordium sin-
guli diuersim statim terminat matheus
namque a nativitate dominice exordium su-
mens ad tempus usque dominice etatis serie
sue narracionis produxit matheus ab inicio
evangelice predicacionis incipens peruenit
usque ad tempus dominice et predicacionis discipulorum
eius tunc gentibus per orbem lucis ana-
tuitate perueniens incipit eorum ter-
minavit in ascensione dominice. **Johnes** ab
eternitate ubi dei principium finem usque
ad tempus dominice resurrectionis ewange-
lizando peruenit **Ambrosius** **sup lucam**
Quia igitur marcus a potentate cepit ex-
pressionem diuinitate subleone imagine
figuratur **Remigius** **sup matthiam** per leone
etiam figuratur marcus quia sicut leo
tribilem vocem in deserto emittit sic

marcus a voce in deserto incepit di-
 cere Vox clamantis in deserto **Aug⁹**
de sensu eivm Quibus et desigat aliter
 dia possit Marcus em qui nos perpe-
 regam ut matheus ob h^c p^r leone sig-
 natus neq^{ue} sacerdotale ut lucas sig-
 p^r vitula uel cognaco^{rum} uel consecracio^{rum}
 nature voluit et tunc mas v^{er}itate su-
 dit que homo opus opatus e^t p^r homis
 figure illis q^{uatuor} aialibus significatus
 videtur **Theophilus** vel evangelii p^rom
 marcu aquila iⁿ mut^u apph^a em ioha-
 nis incepit apph^a v^{er}o acute q^{uod} a longa
 p^r specular^{iter} ut aquila **Jerom⁹** **de logo**
 N^onu^m evagely ihu x^pi filij dei marcus
 evangelista sacerdotu^m in isrl^e agens
 p^rom carne leuta ad dnm g^osp^u eivm i
 ytalua script^{ur} audens in eo quid et
 g^osp^u suo deberet opus Nam et iⁿnu^m
 evagely in voce p^rhit^{er} exclamationis
 iⁿ fatuens ordie leuitice clamo^{rum} audit
 pdians iohem sarchale filiu^m iⁿ voce an-
 geli emissu^m dices iⁿnu^m evagely
 ihu x^pi **Jerom⁹** **de** Bom grece dicit iⁿne
 bona amiaatio pdiat^{ur} quod p^r ad re-
 gnu^m dei et remissione^m p^rinet p^ro^{rum}
 Est em eivm p^r quod venit redemptio fi-
 deliu^m et b^en^edictio p^ro^{rum} Quatuor aute
 evagely v^{er}o p^r et v^{er}o quatuor
 In hebreo ihus In greco s^other In latio
 saluator dicit^{ur} opus aut grece messas
 hebraice latie vnctio .i. x^po et sacerdas
 dicit^{ur} **Beda** Conferend^{um} e^t aut hoc
 evagely p^rncipiu^m p^rncipio mathei q^o
 ait liber genaco^{rum} ihu x^pi filij dauid
 filij abraham hic aut dicit filij dei G^o
 utaq^{ue} em vnus d^{omi}n^us ihus opus dei et
 homis filius e^t intelligendus. Et apte
 p^rmus evagelista filiu^m homis e^t p^rom
 filiu^m dei denoat ut a minoribus ad
 maiora paulatim sensus m^o assurgat
 ac p^r fidem et sacrameta h^uilitatis as-
 sumpte ad agm^oni^m diuine c^om^un^uitatis af-

ferret apte etia qui humana erat ge-
 neraco^{rum} descriptus a filio homis cepit
 dauid sicut siue abraham is qui liber^{us}
 suu^m ab mias euangelice pdicaco^{rum} meso-
 abat filiu^m dei magis appellare voluit
 ihu x^pi qui humane erat nature de
 p^rgeme p^riac^rat^{ur} v^{er}itate carnis suscep-
 et diuine fuit potencie euangelii mudo
 pdicare **hilaria iij^o de tm^o** Non aut solo
 nomeⁿ q^{uod} estatus e^t x^pi filiu^m dei sed
 etia p^rctate Nos filij dei sum^{us} sed no
 talis hic filius hic em vnus et p^rus
 e^t filius origine no adoptio^{rum} v^{er}itate no
 nutupaco^{rum} nativitate non acco^{rum} **Er-**
scriptu^m e^t m^oysaia p^rpheta Beda **Er-**
scit^{ur} cum marcus congrue p^rmo ponit
 testimonia p^rphetaru^m ut eo auctis sine
 stupulo dubitaco^{rum} suscipienda que scri-
 bet in timoret quo h^u a p^rhit^{er} antea
 pdicta e^t m^oysaia simulq^{ue} vno ead^{em} p^r
 euagely sui p^rncipio et iud^{ic}io qui
 legem ac p^rphetas susceperant ad suscipi-
 endu^m euagely gram ac sacrameta
 q^{uod} ip^sis p^rphete pdixerant instituit
 gentales qui p^r euagely p^roma addm^u
 veniant ad auctore^m quoq^{ue} legis et p^rph-
 etaru^m suscipiend^{um} venerand^{um} q^{uod} p^ruocat
 vnde dicit Sicut scriptu^m e^t m^oysaia
 p^rpheta Ecce ego mitto angelu^m me^um
 ante facie^m tua^m qui p^rabit v^{er}o ante te
Jerom⁹ de op^o g^o m^oysaia hoc aut
 no scribit in m^oysaia sed in malachia
 iⁿ nouissimo duodeca p^rphetaru^m **Er-**
scit^{ur} aut dicit q^{uod} falsitas e^t scriptoris
 vel alit^{er} dicit q^{uod} duas p^rphetas in duob^{us}
 locis dicit aduobus p^rphetis in vno
 congregat^{ur} posuit In m^oysaia em p^rph-
 etu^m post ez^{ec}chie desribi hystoriam
 Vox clamantis in deserto In malachia
 u^o. Ecce mitto angelu^m me^um **Er-**
 igit^{ur} euagelista duas p^rphetas posuit
 ut ab m^oysaia dicit^{ur} ad vna^m p^rctio^{rum}
 her^{et} referens Tacens u^o aquo dicit^{ur}
 Ecce ego mitto angelu^m me^um **Aug⁹**

De quibus Sciens enim omnia ad actore
referenda dicta hec ad ipsam reuocant
qui sensu ipse prior nitentur. Demque per
uerba malachie statim subiicit dicens. Vox
clamantis in deserto ut auget uerba
utriusque prophete ad unum sensu pertinet
sub prioris prophete persona. **Veda** vel
aliter intelligendum est quia et si non
hec uerba inueniuntur in ipsa sensu in
corp inueniuntur et in multis alijs locis et
manifestus in hunc quod subiicit. Vox da
mantis in deserto. Nam quod dicit ma
lachias mittendum angelum ante faciem
domini qui praeparat uiam eius hoc est quod
ipsa dicit. Vocem clamantis audi
endam in deserto que dicit. **pace uia**
domini In utraque autem sententia similitudine
panda uia domini praeparat. Potuit
autem fieri ut anno marci euangelium
ascribens per malachiam ipsa occurrit
ut fieri solet quod tamen sine ulla dubi
tatione emendaretur saltem ab alijs ad
momentum. qui ipse ad hunc in carne an
nente legere potuerunt nisi cogitaret
recordatione sue que se ipse regerat
non frustra occurrere aliquid per alio nomine
prophete. Sic enim in simulantur quocumque per
prophetas spiritus sanctus dicitur et singulari
et omni et omnia singulari. **Jeromus**
Per malachiam ergo prius uox sonat ad
filium qui est facies patris. unde agnitus
est. **Veda** angelus autem uocatur quod
non naturae societate iuxta heresim ori
genis sed officij dignitate. Angelus enim
grece latine nuncius dicitur. Quis non
tunc appellari potuit homo ille qui fuit
missus adeo ut testimonium perhiberet
de luce et ueritate in carne dominum mundo
nuntiaret cum constet omnibus qui sacerdotis
funguntur ab euangelizandi officio an
gelos posse uocari dicente propheta ma
lachia labia sacerdotis custodit. **scilicet**
et legem requirit de manu eius quia

angelus est dominus exornatus. **Theophilus** Pau
lor eadem uox. etiam angelus dicitur. propter
uiam angelicam et reuerentiam exaltatam.
Quia autem dicitur ante faciem tuam hoc signat
quod dicitur iuxta te est nuncius tuus. unde dicitur
prophetas praeparatis ad christum. Item iuxta
reges ambulat qui prope magis
sequitur qui praeparat uiam tuam ante te per
blasphemum enim praeparat uiam iudeorum ut
christum suscipiant. **Jeromus** vel uia domini
quia ad homines ingreditur prius est praeparat
deus ad nos descendit. et nos ad illu
m ascendimus. hinc autem nuncius praeparationis totus
fuit prius agere. **Veda** Dicit
autem iohannes angelus potuit uocari quod
quod faciem domini euangelizando praeparat. Ita
recte appellari et uox potuit quia uerbum
dei sonando praeparat. Unde sequitur. Vox
clamantis in deserto. Constat enim quia
uocatus filius uerbum patris uocatur et
eo ipso modo locutione cognoscimus quia per
uox sonat ut uerbum postmodum possit
audiri. **Jeromus** dicitur autem uox cla
mantis quia clamor ad surdos et longe
positos sicut cum indignatione fieri solet
quod iudaeos certum est praeparat euenisse dum
longe a peccatis est salus et aures
suarum obtinuerunt sicut apud nos suade
et indignationem et iram et tribulationem
a christo audire meruerunt. **Crisostomus** pro
autem quod dicitur in deserto. manifeste ostendit
prophetam non in rebus fieri dominum dogmata sed
in deserto quod implebat ad iohannem iohanne
baptista in deserto iordani ubi dei ap
paritionem salua fere praeparante ostendit
etiam sermo prophetas praeparat desertum quod
aniose omnium fuit ubi semitas facie
bat alud esse desertum in quo praeparat esse
salutem christi significabat. **Jeromus** vel
in deserto sit uox et clamor quia de
serti erant a spiritu dei sicut domus uia

cans et stopata. deserti etiam appheta
 roge atq; sacerdote **Beda**. Quid aut
 clamaret apit ai subdit patz viaz
 dm rectas facite semitas leue omne
 bn qui fidem recta et opera bona pdicat
 quid aliud q; veniet dno ad corda audie
 tu via parat vt hoc filiz corda
 vis gre penetret et lume vitatus illu
 tret. **Retus** aut semitas facit du mi
 das tamno cogitacoeb p fmonc predi
 catiois **informat** **heronimus** vel alie
 patz viam dm. hoc e pmas agite
 et predicatz rectas facite semitas cu
 ut via regia mcedentes pnomos mzo
 ut nos. et nosmetipsos ut pnomos
 diligamus Qui em semetipm diligit
 et non diligit pnomu ad tra declinat
 Nam multi bn agut et no bn corri
 gut. ut fuit hely et qui semetipm odi
 ens pnomu diligit. ad sinistra diuertit
 quili em bn corrigut. sed no bn agut
 ut fuit scribe et phisei Semitas aut
 p; viam sciat. quia mandata moralia
 p; penitentia explanat **theophylus**
 vel via e noui testameti Semita uero
 actus q; attritu adiuua quasi quide
 nete erat pparati silicet ad nouu tes
 tamentu. **Retus** aut testamti semitas rcae
 fci optebat. fuit iohes in deserto **heron**
 Sedm pmissam ysau pphiam via dm
 a iohc parat p fidem et baptisnu et
 pmas recta semita fuit paustea mdia
 vestis cylime et zone pellicee et tibi
 locustm et mellis siluestria et humilita
 vocis vnde dicit fuit iohes in deserto
 Iohes em et qhest; querit quod in de
 fto amissim e vbi dicit dyas ibi amia
 ubi cecidit homo ibi exurgit Iohes ad
 gra dei mptat. **Agua** aut narratio m
 ripu. et sequit **Baptizans**. p baptis
 mu em gra datur. qua pta gratis di
 mittunt. **Quad** aut gsimat p spon
 sum mcaat p paramphum vnde

cathecumini hoc e in fructu mapiue
 p sacerdotem et arsmant p epm et ad h
 designandiu subdit. **Et** pdicane baptisnu
 pme mremissione peccatoz **Beda** liquet
 quia iohannes baptis pme no solu pdicauit
 vni etia quibusda dedit. sed baptis i re
 mmissionem peccatoz dare non potuit
 Remisso etem peccatoz in solo baptis
 popi nobis tribuit dicit ergo pdicab
 baptis pme mremissione peccatoz
 qm baptis quod peccata soluet quia die
 no poterit pdicabat ut sicut mactate
 ubi prius pcurabat ubi pdicacois sca
 baptis pme. quo peccata soluit par
 ret suo baptisate quo pta solui non
 pnt **theophylus** vel alie baptisno. Jo
 hannis et si no hret ptoz remissioni
 came homines ad pmas inducebat. **Sicut**
 ergo baptisnu pme ducebat m remis
 sione peccatoz q; qui penitentes copm
 suscipent remissione recapent ptoz
heron per iohem aut sicut per amad
 sponsi induat sponsa ad xpm sicut p
 puero rebecca ad ysac vnde sequit
Et egrediebat ad illud omis regio iudoe
 et ierusalimite vnius et baptizabant
 ab illo in iordane fluis. Confessio ei
 et pulebritudo m conspu eius. i. sponsi
 displic em sponsa decamelo. ai huiat
 se mte etia. vsp viro ysac. i. ihid
 xpo. Iordans aut de spenso aliena
 mptat ubi pta abluat. **Nos** em oty
 alienati adeo p supbia p baptis sym
 bolu huiati exgm in alta **Beda**
Exemplu huc simit constendi pta
 ac meliore vitam pmittendi eis qui
 baptisna desiderant p hoc q; subdit
 Confitentes pta sua **Crisp** 9 Quia
 uero iohannes pdicabat pmas pme
 signa gerzbat m vestiau et tibo vni
 sequit **Et** erat iohes vestitus pilis
 cameloz et zona pellicea circa lum
 bos eius. **Beda**. pilis mquit oref

status non lana aliud austerius vestis in
dicitur esse aliud luxurie mollioris Zona
aut pellicea qua acanthus fuit et helyas
mortificationis indicium est. Porro quod scribitur
Et locustas et mel siluestre edebat. habi-
tatosi solitudinis congruus est ut non delicia
as ciborum sed necessitate huius carnis ex-
pleret. Vestis autem iohannis et albus et
potus totam austriam vitam predicantem signi-
ficat et futuram gentes ad gratiam dei
est iohannes intus et foris esse gurgendas
pilis enim cameli divites gentium signat
et zona pellicea pauperes mundi mortui
et locustis erantibus sapientes huius mundi
qui papulas iudeis aridas relinquentes
strumeta iusticia crucibus trahunt et in
calore fidei saltim in altant. Et melle sil-
vestri fideles in spiritali de melle plura
signant. **Theophilus** vel aliter vestis
de pilis camelorum doloris erat ostensi-
vum in nuptiis iohanne qui penitentem
dolere oportet. Dolorem enim factus signat
Zona vero pellicea mortificationis iudicium
signat. Esta autem iohannis non solum ab stin-
tia sed etiam notat sed etiam indicium in-
telligibilis esse est. qua tunc aptus ves-
tebat non aliquid aliud intelligens. s
tamen in altum saliens et ~~ita cadens~~
~~Talis enim est locusta~~ ita quod se deprimens
Talis enim est locusta in altum saliens et
ita cadens. Sic igitur et melle quidem
vestebat aptus quod erat ex apibus
natum scilicet ex prophetis non tamen cultum
sed silvestre habebat enim scripturas he-
braicas sicut mel quidem. sed non bene intelli-
gebant. **Ex** ~~propheta~~ **in** ~~ex~~ vel ipsa ri-
borum specie designavit dominum quem puerit
quia in fructuosos genitalibus dulcedine
sumpsit mel silvestre edidit. Quia vero
iudicium plebem in suo corpore in partem
vertit in cibo locustas accepit que sibi
to salus dantes primus ad terram cadunt
Salus enim iudei dabant. tunc precepta

domini se implere permittere. Sed ad terram
cadebant tunc per primum aperit hoc se audis
sed denegarent habebant ergo salus per
vorem et casum per actionem. **Veda** per
hunc et virtus iohannis qualitate tunc
gustationis eius exprimere. Namque austriis
vestebat idem tunc. quia vitam peccatorum
non blandimenta sunt sed vigore asperere
in unctione incepit. Zona pellicea he-
bat circa lumbos. quia carne sua au-
cipit tunc viciis et concupis locustas et mel
silvestre edebat. quia dulce quiddam sa-
prebat tunc predicatio eius existimante
ipso ne ipse esset christus. Sed scius sine
fortuna est intelligentibus eius audientibus
quia non ipse christus sed propter et pro
est christus in melle etiam dulcedo in loci-
stis est aliter volutus unde sequitur. Et
predicabat dicens. Venit fortior me pro
me. **Glosa** hec dicebat ad remotionem
tunc opinionem que est christum esse credebat
fortiore aut christum esse permitat qui ve-
missus erat peccata quod ipse facere
non valebat. **Jeronymus** Quis eam for-
tior est gratia qua abluunt peccata
quod iohannis signat. ille qui septies et
septuagies septies dimittit peccata per
baptismum. nam vero ad miseriam ab adam
usque ad christum per septuaginta gentes et us-
que ad centum vel quatuor milia pervenit.
Oratio Ne autem esuriamur hec secundum
opacum sui ad christum dicit subiungit. Et
non sum dignus probens corrigiam cal-
ceamentorum eius solue. Non est autem
idem solue corrigiam calcamentorum eius
quod h. marcus dicit et calcamenta porta-
re quod dicit marcus. Et quidem nar-
ratione ordine prosequentes evangelice
nec in aliquo fallentes dicit utrumque
iohanem dixisse secundum aliam sensum. Com-
tantes vero circa hoc different exponi-
sunt. **Oratio** Corrigiam enim vocat li-
gamen calcamentorum ad excellendum

ergo p[ro]p[ri]etatis xpi et diuinitatis mag-
tudine extollenda hoc dicit de se di-
ceret. Nam in n[ost]ri ordi[n]e deputari
sufficiens s[un]t asagunt em e m hys q[ui]
sunt corp[or]is xpi q[ui] p[ro]hibendo in feruis
attenda et amigne sup[er]n[ati]o[n]is in suis
uideat et pluc amigulad[um] in coplica-
bilu[m] que p[ro]p[ri]etate m[er]it[um] m[er]it[um]
Jerom[us] Calcaameti em m extrema
pte corp[or]is e. In fine em ad usum ad
et saluator m carnatus vnde p[ro]pheta
dicit q[ui] v[er]um ad extenda calcaameti
meu **Greg[orius]** om[n]e Calcaameta ead
ex motus animatib[us] fuit In carnata
ergo d[omi]n[us] uenens quasi calcaat[us] appa-
ruit qui m diuinitate sua mortuam a-
me corrup[ti]o[n]is assumpsit Vel aliter
hoc ap[er]t[us] uet[er]es fuit. ut si quis ad
que sibi competet accipere uxor[em] nol-
let ille ei calcaameton[em] pluet qui
ad hanc sponsus iure p[ro]p[ri]etatis
ueniret Nece ergo se indignu[m] esse
ad plueda corrigia calcaameti eius
demirat de se ap[er]te dicit. ego re-
demptoris uestigia demudare no[n] ualeo
qua s[un]t nomen michi i merito no[n]
u[er]o **Scophilus** intelligit uero
et sic d[omi]n[us] qui ueniebant et a i-
ho baptizabant et per p[ro]p[ri]am solu-
bant aligamme peccato[r]u[m] in xpm e-
dendo igit[ur] om[n]i alio[r]u[m] iohes sic solu-
bat corrigia. i. u[er]u[m] peccato[r]u[m] ihu
u[er]o no[n] ualuit corrigia soluere. qua no[n]
m[er]it[um] meo peccato[r]u[m] **Beda** Sic ergo
iohes d[omi]n[us] no[n] adhuc manifeste deu[us]
aut dei filiu[m]. sed t[ame]n u[er]u[m] se fora-
orem p[ro]dicat Non em iudeo audito-
res adhuc. tanti capiebat argana.
sacramti q[ui] filius dei et[er]nis ho[m]i[n]e assup-
to ex u[er]gine denuo natus cet i m[un]du[m]
sed paulatim p[ro]p[ri]etate gl[ori]ficata hu[m]i-
tatis m[er]it[um] t[er]m[in]andi erant ad finem
diuine et[er]nitatis quib[us] t[ame]n q[ui] latet
deu[us] h[ab]et ee om[n]i declarat subdidit

4

Ergo baptizo uas m aqua ille uo bapti-
zabit in sp[iritu] s[an]cto Cui em dubiu[m] est
nullu[m] posse aliu[m] gram s[an]c[t]i sp[iritu]s m[er]it[um] deu-
dare **Jerom[us]** Quid em inter aqua
et sp[iritu]s s[an]c[t]i qui ferebat sup[er] aquas
Aqua m[er]it[um] s[an]c[t]i e ho[m]i[n]is Sp[iritu]s uero
m[er]it[um] s[an]c[t]i est dei **Beda** Baptizam[us]
aut[em] adno in sp[iritu] s[an]cto. no[n] s[an]c[t]o ai-
die baptismatis fonte uita m remissio[n]e
peccato[r]u[m] abluim[us] v[er]u[m] ead cotidie ai-
p[ro]p[ri]am eius sp[iritu]s ad agenda q[ui] deo pla-
cent attendim[us] **Et factu[m] e m dieb[us]**
illis **Jerom[us]** charus euangelista p[ro]-
teruus ad fontes aquar[um] desiderans sal-
tus implens et arduus dat et uelud
apis melliflua flores sumati degustat
vnde anazareth ueniente ihu enar-
rat dicens **Et factu[m] e m dieb[us] illis**
u[er]u[m] ihu anazareth galilee et bap-
tizatus e a ioh[anne] m iordane **Scip[us]**
Alm[us] siquidem baptista ordinas ad ioh[ann]e[m]
u[er]u[m] baptizatus quod u[er]u[m] suu[m] baptizatus
i[er]o[pl]o[us] erat a iudeo no[n] baptizatus
alieu[m] tam[en] m ambor[um] medio existeret
ut p[ro]p[ri]am naturam ondat q[ui] no[n] i-
peccati remissione baptizabat aut q[ui]
indigens sp[iritu]s s[an]c[t]i acceptio[n]e hys em
ambobus baptizatus ioh[ann]e[m] carcebat Bapti-
zatus e aut[em] ut notus fiet om[n]ib[us] et
m[er]it[um] cedent et ad implend[um] om[n]i ius-
ticia quo e ob[er]uatio mandator[um] ayam
datu[m] siquidem erat ho[m]i[n]ib[us] baptizatus sub-
ie p[ro]pheta **Beda** Baptizatus e ead
ut baptismate suo ioh[ann]e[m] baptizatus t[er]m[in]e
t[er]m[in]e et ut iordans ay[us] s[an]c[t]ificans p[ro]-
desp[er]sio[r]u[m] columbe sp[iritu]s s[an]c[t]i i lauac[er]o
credenti m[er]it[um] ad uent[ur]u[m] vnde s[an]c[t]us
Et statim ascendens de aqua uidit ap[er]tos
celos et sp[iritu]m tam[en] columbe[m] descende[n]-
te[m] et manete m ip[s]o ap[er]t[us] aut[em] teli
no[n] reserua[n]s elem[en]to[r]u[m] sed sp[iritu]alibus
oculis quib[us] ezechiel m p[ro]p[ri]is ualu-

b nms sui cas aptos et memorat
hoc aut p aptos celos p baptisma audit
mre utaq gra facti e quibz p lauatm un
regeneratis ianua pandit regni celos
Crisostomus vel ut decedus homibus se fieri
tribuat ac bona celosibus quigant Spus
aut scis sup et descendisse dicit no cas
tue pmi adu accessit Non em ab eo
vniq fuit deudictz Sed ut ondet xpm
qui a iohne predicabat tamq digito quodd
fieri omnibus demitau **Veda** Et caa m
baptismu descendit visus est sps scis
signu e confide nob m baptimo gra
spualis **Jerom** hec aut e vnico
xpi scdm carnem saluac sps scis de
qua dicit vngit te deus deus tuus
oleo leticie pconsortibz tuis **Veda** Bn
aut m specie columbe descendit sps
scis quod multu simplex e aial atq
a malicia fellis alieni. ut figurate
nobis m simulet. quia simplici car
da querit Nec hitare dignat i me
tibz impuris **Jerom** m specie caa
columbe sps scis descendit quia m
tanaco decedat camt Sponsa mea a
mca mea p pma mea dilectio mea co
lumba mea Sponsa m ptaetibus amica
m p ptaetibus p pma m ioseph et maria
dilectio m ioseph baptis. columba m xpo
et aplos quibz dicit Etoto prudentes
sicut spentes et simplices sicut colube
Veda Sedit aut columba sup caput
ihu ne quis putaret pns ad iohem fac
tam no addim Pultre aut addidit
Et manete nupt. hoc em e xpo spale
ut implens cu semel sps scis. in qua
recedat Nam fidelibz aus ad signa vir
tutis et miracula facienda aliqn gra
spus confert aliqn tollit Quibz tm
ad opcom pietatis et iusticie ad amore
dei et p pmi ofiandit m qm gra sps
ab est spm aut qui baptizandz cu alijs
ad iohem venit vni ee dei filiu et i

ritu scilicet baptizate volentem vox patris
docuit vnde scribit Et vox facta est
de celis Tu es filius meus dilectus in te
complacui Non aut p h ipse filius qd
nesciebat docet sed nobis quid crede
debeamz ondit **Aug** de offi ciuili
vni mattheus ait dicit hic e filius meo
dilectus quia ostende voluit ad id uale
quod dicit e hic e filius meus. ut illis
pocuis qui audiebant indicaret q ipse
est filius dei Et aut quomo. Si ut
queris quid hanc nulla vox sonaret
quodlibet accipe diuino intelligas cas
qui non eandem locum retulerit eade
retulisse smaz Et aut deus m filio sibi
complacuisse videtur admonet xpo qd
dicit e Ante complacui. **Veda** Nos
quoq vox eade docuit p ad abluciois
et spm scificatiois dei posse filios effia
ansterat caa tuncatis m baptis demo
strat filius baptizat sps descendit i
specie columbe pns vox testimoniu
filio phibentis audit **Jerom** a xpo
aut et nos de volubilitate mundi ad ore
floru mundicie tracti cu adolescentulis
post sponsu aurimo et baptis sacam
to deduobz fontibz dilectiois dei et p p
gra commissiois abluim et ascendentes
spe celestia secreta mundi cordis oculis
m tuem. De hinc spm scis spu cotraco
et humilato. cu simplici corde descendete
ad mansuetos et cu caritate m p ca
dente manete suscipim et vox dm
de celis ad nos adeo dilectos durgit
Beati pacifica qm filij dei vocabimur
et tuc nobis complacet pr cu filio et
spu scis qn effiam vnijs sps cu deo Et
sciti ex pulit cu sps m deserto **Aug**
Quia xpus omnia ad doctia mraz opatu
et sustinebat mcepit p baptis ab here
mitacois et pugnata contra dyabolu ut
vnijsqz baptizatoz temptacones ma

uocet patienter sustinet post bapm
nec turbet tamq̄ p̄ter spem hoc conti
gente s̄d om̄d sustinens maneat triu
phator Et si em̄ deus p̄mittat tempta
conce fiā multas alijs modis ob hoc ead̄
p̄mittat ut cognoscas q̄ homo temptatus
ī maiori honore constituit Non em̄ acc
dit dyab̄ nisi ubi alique ī maiori honore
vidit constituit Et id dicit Et statim
sp̄s expulit eū m̄de deserto p̄pter hoc
aut̄ non audire eū simpliciter em̄ m̄de
deserto s̄d expulsi ut hoc intelligas
fiā iuxta diuine dispositōis lib̄d̄ p̄ q̄d
ead̄ ī mut̄ ne homo seipm̄ m̄temptatōz
ingereat s̄d aliunde m̄temptatōz q̄
pulsos uicinos exiit **Veda.** Vm̄ ne
tū ueniat m̄dubiu aquo eū sp̄s ex
pulsim̄ dicit m̄deserto q̄sult̄ lucas
p̄mo posuit quod ih̄sus plenus sp̄s s̄to
egressus ē a iordane de dem̄de int̄
lit et agebat a p̄t̄i m̄deserto ne quid
contra eū ualuisse sp̄s putaret ī
m̄dus qui plenus sp̄s s̄to quo uole
bat digrediens q̄ uolebat agebat **Cris**
Expulit aut̄ eū sp̄s m̄deserto. q̄
em̄ dyab̄ ad temptand̄ p̄uocare p̄pone
bat non salū fame s̄d ead̄ loco occoz
dedit tunc em̄ maxime dyab̄ se inge
rit cū uidet aliquos solitarios per
manentes. **Veda.** Succedit ead̄
m̄deserto ut nos doceat uelut m̄di
illecebris et soactate p̄uocoz d̄m̄s p̄
om̄d fuisse mandatis Temptat̄ solita
rius aduā ut nobis m̄smuct̄. quia
om̄s qui uult pie uiuē m̄ xpo p̄scu
rōnes p̄uoc̄ unde sequit̄ Et erat ī
deserto xl̄ diebus et xl̄ noctibz et
temptat̄ a satana. Temptat̄ aut̄ xl̄
diebus et xl̄ noctibz ut m̄dicet q̄
p̄ diu hic uiuētes d̄n̄o sum̄s s̄lic̄ pro
sp̄ra blandiant̄. quod ad dies p̄tinet
seu nos aduersa ferant quod noctis
figure q̄gruit toto tempe aduersus

5
assit qui iter m̄m̄ temptando impedire
non cessat. xl̄ em̄ dies et noctes totū h̄
seculi tempus m̄smuct̄. quā quadrupl̄
ē m̄dus m̄ quo d̄n̄o famulant̄. Decē uero
p̄cepta p̄ quoz obfuantia cont̄ hostem
terrena Decem aut̄ quater dicit xl̄
sūt. Sequit̄ **Gr̄at.** q̄ cū bestijs **Cris**
hoc aut̄ dicit ut ondat quāle erat
desertū In uiuiz em̄ erat h̄m̄ibus et
bestijs plenu Sequit̄ Et angeli m̄se
nerūt ei Post temptatōz em̄ et uic
toriam contra dyab̄ opatus ē h̄m̄i sa
lutem Et sicut aptus dicit angeli ī
ministerium m̄tūt̄ p̄ter eos qui heredi
tatem capiūt salutis. Notand̄ q̄ est
vnicena temptatōz app̄tūt̄ angeli m̄s
tantes **Veda.** Considerand̄ ead̄ q̄ xpo
inter bestias q̄ morat̄ ut homo s̄d m̄s
teris uat̄ angelico ut deus Et nos
ē m̄ heremo s̄t q̄i facit̄ bestialoz h̄m̄i
mores m̄polluta m̄ta tolleramus m̄ste
rū angeloz merem̄ aquibz corpore
absoluti ad c̄na m̄celis gaudia tr̄ssere
m̄ **recom̄m̄** uel tūc bestie parate
nobiscū s̄t sicut m̄areca aualia m̄da
cū ī m̄dus cū rau nō capiunt adisp̄
sp̄m̄. post h̄ angeli minister m̄tūt̄
nobis. ut r̄nsa et solacia cordibz u
gilantibz dent **T** Postquā aut̄ tradi
tus est ioh̄es **Crisp̄toz** ayarus ead̄
gelista mar̄m̄ in ordme sequit̄. Et
iō postquā dixit angelos m̄strare
subiuit. post quā aut̄ tradit̄ est
ioh̄es uenit ih̄sus ī galilē Post
temptatōz et angelos m̄strantes re
cedit ī galileam m̄strans nos re
sistere uolentibz malignoz **Th̄oph̄il̄z**
Et ut ondat nobis q̄ m̄p̄secutōibz
debet recede et nō expectare cū m̄
derim̄q̄ decet sustine **Crisp̄toz** Recessit
ead̄ ut ad doctrinas et sanatores seipm̄
q̄fueret p̄ns quā p̄tetur h̄p̄ q̄ d̄bz
ad m̄pletis fieret obediens usq̄ ad
mortem **Veda** Ioh̄es aut̄ tradito.

recte incipit dñs predicare Unde scilicet
predicans euangelium regni dei Desine
te em lege consequens dicitur cum **Mat 9**
Cessante ombra adest vitas **Johes**
carce. Igo in iudoa. ihus mgalilea paulus
mgentibus pdians euang^m regni Regno
em terno succedit paupertas. paupertati p
anox tribuit regni sempiterni honor
aut terrenis. spume aque glaciali uel
fumo seu sompno comparatur **Veda** Ne
nio aut putet tradicom iohannis mar
tore statim post temptacom xl dies
et ieiunium dñi facta Quisquis em eu
gelium iohis legerit in ueniet dñm ante
tradicom iohis. multa et donasse et
miracula fecisse habes em in euo ipis
hoc fecit mirum signor ihus Et postea
nec dñi erat missus marce iohes
fertur aut quia tñ legisset iohes ma
thaei et marci et luce volumina. pro
bauit quidem texat hystorie et uera
cas dixisse firmavit. sed vna tantu
am in quo et passus est post carcem
iohis hystoria texat ptermisso itaq;
anno aug acta acribus qopota fuerat
superiore tempis anox claudet iohes
carce gesta narrauit Cum ergo dixisset
marcus quia uenit ihus mgalilea p
dians euangelium regni subiunxit dicit
Quem implet e tempus et appropinquauit
regni dei **Cyp 9** Siquidem completo
tempo qñ saluet uenit plenitudo tempis
missi q deus filii sui quem es fuit hu
mani genus ultima consequi dei dis
pensacom Et id dicit Quod appropinquat
regni dei Regni aut dei idem est qd
sdm subam ai regno celoz qñue diffie
re uidet Regni em dei intelligit
quo deus regnat hoc uero e in regno
uuentu qñ facit ad faciem dei uidetes
in bonis pmissis existent Siue amore
quis uelit suscipere illa regione siue
aliqua alia oformacom q eoz qui yma
gnem induit supnat q pcelas melli
gunt Satis em appens q e q regni di

neq loco neq tempe concludit **Thophila**
vel completu dicit dñs ee tpus legis q d.
usq ad pns tpus opalut lex amodo opabit
regni dei quod e sdm euangelium quersa
que gentes afflatur regno celoz Cu em
iudeos aliquis carna induit. sdm euang^m
uue. ni quid no dices qñ iste ht regni
celoz Quod no e qra et potus. sed ius
ticia et pay et gaudiu in spu scto de
penitentia **Jerom 9** Pnam em agit
qui uult etno bono saluet regno dei ad
heret Qui em desiderat meliu. frangit
nucem. amantidme radice. dulcedo pomi
opensat. pcula maris spes luari delat
dolorem medicine spes saluas mitgat
poma aut xpi. illi narrare digne pnt
qui ad palma indulgentie meruerat
puerice Et id postquod dixit penitentia
Subiunxit et Credite euangelio Nam
msi credideris no intelliges **Veda**
Penitentia igit et credite. i. ueniate
opibus mortuis Quid em pdest cred
sine bonis opibus Non tame bonaz
opid meliu adduxit ad fidem sed fides
apit ut bona opera asquane Et ptiens
secus mare galilee. **Glosa.** pnta pdi
cace xpi ad turbas agit euangelista
de uocaco discipuloz quos fecit dñs
sue predicacois mstrs Unde dicit Et
ptiens secus mare galilee uidit simone
et andrea frim eius **Thophila** Sicut
iohes euangelista refert pcurpore e
rant discipuli petro et andrea Videtes
uero q iohes de ihu testimoniu dodecat
aduari p ei. post hoc dolentes. quia io
hannes traditus erat ad artem pnam p
uult Unde sequit ayntentes terra i
mare erant em pstratores. Vide aut
eos ex labibus ppris uel mitros et no
ex iniquitate Tales em digni erant xpi
pim discipuli fci Et id subdit Et dixit
eis ihus uenite post me. Nunc pto
illos uocat Et em hec pto uocaco
respai illius de qua legit in iohes id quod

aut vocentur andit ai subdit facta uos
 sed pistoros homi **Vermigius** Quia p
 recte se predicatis pistor .i. homines de
 pundo pelagi .i. infidelitate ad lucē fidi
 traxerunt. Admiranda autē e ista pistoras
 pistor em ai caput mox moriunt. hōies
 ai capti sint ubi pistoras potius vniust
 eant **Veda** pistoros autē et illucite
 mittunt ad predicand ne fides credentur
 non mōtate dei sed m eloquentia atq
 daetia e putaretur Sequit Et ponus
 relictis retibus secuti s ai **Theophilus**
 Non em optet mēnallū facē sed pnti
 sequi dīm. post hoc uō pistor Jacobū
 et iohannē. quia et hy paupes existētes
 tamē senectutem mtebant pater nā bñ
 sequit Et progressus inde paulullū vidit
 iacobū zebedei et iohēm frēm eius et ipas
 In nau qmōntes retia et scāi vocauit
 illos Et relictis pte suo zebedeo In nau
 ai mercenarijs secuti s ai Reliquerūt
 aut ptem quia m sequela xpi eos erat
 impediturus Sic et tu ai apertibz m
 pedibus relinque eos et accede ad deū
 ostendit aut q zebedeus nō credidit
 mater uō aptōis credidit que secuta
 e xpm mortuo zebedeo **Veda** Queri
 aut pē quo bmos vocauit de nauiculis
 pistoros pmo petrū et andrea de
 inde pgressū paulullū alias duos filios ze
 bedei. ai lucas dicat Jacobū et iohēm
 vocatos fuisse ad adiuuand petrū et an
 drea. et xpm petro em dixisse Noli ti
 mere ex hoc iam homines eris capiens
 Simul tamē subductis ad terrā nauibz
 eos fuisse secutos vnde intelligend e ho
 pmo eo factū q lucas m smuat et post
 modū ad captiuū pstrū eos comore re
 miasse. ut postea fiet quod marcus hic
 narrat Tunc em secuti s dīm non s
 ductis ad trā nauibus tamq cura rede
 undi. sed tamq vocante ac iubente ut
 sequerēt **Jeromus** anstite aut qdrua
 hac pistoray vchm ad cetera ut
 helyas hys quatuor angulis qstauit
 etia. hys quatuor littis hebraicas .the

trigramaton nome dīm agnoscat anabis
 Quibz simili exemplo pāpit ut audiamus
 vocem dīm vocantis et obliuiscam xpm
 vicijs et domi patris qū facies q e pūlacia
 deo et recte aranca p m quo velud nos
 alicet pene lapsos tenebat aer qui pen
 det m mēhū nauē pristīne qū facies ab
 hominantes pellibus em mōtūis tēgit
 adam qui e gētor nī scdm carnē et nūc
 depono recte homie ai actibz suis nauū se
 quētes homies pellibus tēgit salomonis
 quibus sponsa gloriatur se factā e sōmōsa
 Symon aut obediens andreas virilis ja
 cobus subplacans iohēs grā m latmū p
 nat quibus quatuor nōmbus m vmaginē
 dei qūtm. obediā ut audiam. virilitate
 ut pimgnem. supplantacōe ut p fuerem
 grā ut qfuem Que qtuor vices candi
 nules dīm p prudentiā em obediā p
 iusticiā em virilitē agmā p tempand
 p pēte calcam p pfortitudinē grām dei
 merem **Theophilus** Saend etia e hoc
 qm pmo notat actio. de inde qtemplatio
 Quū quidē em circa petrū actōz signē
 Quū uero etia iohēm qtemplatoz pectus
 em feruidissimā et magis sollicitā alijs
 iohēs uō theologo fuit excellentissimā Et
 m gredūt capharnā **Jeromus** qmāq
 dita euangely m se apo disponens ar
 dīne hystōie non secuto mistorū ordinē
 suat vnde sabbis pmo dicit narrant
 dicens Et m gredūt capharnā **Theo**
philus Anazarethi recedentes In die
 aut sabbī qm scribe congregabant tūc
 docens synagogam mirauit vnde s
 Et facti sabbis m gressus m synagoga
 docebat eos Item lex ad hoc sabbis
 festare iubebat ut lcom studentes argu
 endo nō adulando sicut phisei Et scribe
 bant sup doctia. aus erat em docen s
 eos q pte hns et nō sicut scribe.
 Docēbat ead mptate transmittas hōies
 ad bonū et pēnd nō recedentes m mabat
Veda Scribe etia docēbant plos
 q scripta sint m moysē et pphetis

Marginal notes on the left edge of the page, including the word 'Theophilus' and other scriptural references.

Ihūs nō quasi deus et dñs ipūs moysi
libertate voluntatis sue uel cā q̄ mīg uī
dehant addebat m lege uel q̄mītas p̄di
cabat mīlo ut m matheo legim⁹ dicit̄ cē
antiquis ego autē dico uobis Et erat ī sy
nagoga corp̄ homo **Veda**. Cū ī iudā
dya' mors intrauit martham tūp̄ contra
ipm̄ mortis auctorem p̄mo debuit medi
cīna salutis opari Et id dicit̄ Et erat
ī synagoga corp̄ homo ī spū ī mīdo
Cris Spūs quidem angelus et aer et
aīa nūcipat̄ et etiā spūs s̄c̄s. Ne igit̄
p̄pter comitātia nōmīs ī errore deca
dam⁹ addidit q̄m mīdo q̄m mīdo autē
dicit̄ p̄ mīp̄tate ac elongatō; adeo
se ī mīstet **Aug⁹** Contra sup̄biam
parte demonū quā d̄tū h̄cat̄ dei
hūilitas que ī fōma serui apparuit ip̄
demonēs ita stūt ut ad dñm ī firmīta
te carnis mīdū hoc exp̄merent. Sē
em̄ Et exclamauit dicens Quid nob̄
et tibi ih̄s nazarene uenisti p̄dere
nos. Clara est m̄h̄s v̄bis q̄ ī as
et stentia erat et curas. nō erat
pena quippe s̄c̄a fōm̄dabant ab illo
nō ī illo iusticiā diligebant **Veda** de
monēs em̄ dñm m̄re tientes se q̄t̄
iudicandos cernebant **Cris** Vel h̄
ita dicit̄ q̄ dicit̄ aufferens ī mīdiciā
diuina q̄ mīp̄tēs cognitiōm hōm̄ mīp̄tēs
aīabus nob̄ locū ī hōm̄ibus nō dās
Theophil⁹ Sp̄ice em̄ ab hōm̄e p̄diciōm
suā dicit̄ demonū q̄ mīcōdes em̄
existit demonēs malū aliquid pati se
estimantes cū hōm̄es nō m̄desunt. Sē
S̄c̄o quā s̄c̄s s̄c̄s dei **Cris** q̄d. Con
sidero aduentū tuū. Non em̄ firmā ac
tertām aduent⁹ dei h̄bet̄ notat̄. S̄c̄m
autē dei dicit̄ cū. nō v̄nū deplurib⁹ quā
et s̄c̄s erat v̄nūquīst̄ p̄p̄t̄ap̄. S̄
v̄nū cū ess̄ dem̄t̄at̄. Partiales
em̄ qui m̄ḡtō p̄m̄t̄ v̄nū andit̄ p̄c̄
timorem v̄o em̄ dñm cognoscat̄ **Aug⁹**
Cantū em̄ eis ī nocuit quā voluit
tantū aut̄ voluit quā op̄rauit. s̄d
ī nocuit non sicut angelis sanctis. q̄

eius s̄c̄m id quod illud ē p̄cipata eter
nitate per fruit̄. S̄d sicut eis t̄endis
ī nocētendū sicut exquōz̄ tyrannica p̄d
te fuerat libertatū. p̄d̄m̄atos īnocuit
ergo demonibus. Non p̄ id quod est ui
ta eterna s̄d p̄ quodā temp̄alia s̄c̄e vir
tutis effecta que angelicis s̄p̄sibus ead̄
malignorū spūū potius q̄ ī firmīta hō
m̄ū possent cē consp̄cia **Cris** Nō at
volebat veritas testimonia spūū ī mīdōz̄
vnde sequit̄ Et ḡm̄m̄atus ē ei ih̄s
obm̄t̄este et exi de hōm̄e vbi dogna
salutis ferū nob̄ dāt̄ ne cedam⁹ demō
nibus quāntūq̄ dem̄t̄ent vitatē. Sequit̄
Et disp̄ens cū spūs ī mīdōz̄ et exclamās
Voce magna exiuit ab eo. Quā em̄ hōm̄o
illa tam̄ sapiens loquit̄ ac dist̄ctē illa
p̄ferebat ne putarent q̄ non ex̄ d̄ens
ne s̄d ex̄ corde uerba op̄anēt v̄nū dis
p̄t̄ p̄m̄st̄ ad em̄one ut ostendēt d̄no
nem cē qui loquebat̄ **Theophil⁹** Et
ut videntes cerneant aquo malo libera
bat̄ hōm̄o et p̄t̄ m̄maculū accedēt
Veda p̄ autem uideri conatū quō
disp̄ens. uel sicut quodā cadices habēt
com̄p̄ans cū exiuit ī m̄ḡt̄ ei no
aut s̄c̄m lucam. S̄d et ip̄e lucas d̄t̄
Et cū p̄cessit cū demonū ī m̄dū exiit
exiit ab eo m̄ḡt̄ q̄ ei nocuit. vnde
m̄telligit̄ hoc d̄uiss̄ marcū ḡm̄ans
cū s̄c̄e disp̄ens q̄ lucas d̄xit cū p̄
uicisset cū ī m̄dū ut quod s̄c̄us ac
m̄ḡt̄ q̄ ei nocuit hoc m̄telligat̄
q̄ illa iactatio m̄br̄oz̄ atq̄ uexatio nō
cū debilitauit sicut solent ex̄ de
monia ead̄ quibusdā m̄br̄is amputat̄
atq̄ euulps. v̄sa autē v̄tute m̄maculū
nouitatem d̄m̄ce ad m̄m̄t̄ d̄oc̄ne atq̄
adm̄q̄sitiōm corp̄ que audierant p̄ ea
que uiderant ex̄p̄t̄ant̄. vnde s̄c̄t̄ Et
m̄m̄t̄ s̄c̄m̄ ita ut conq̄rēt m̄t̄e s̄
dicentes Quid nam ē hoc. Que nam
doct̄ia h̄c̄ noua quā ī p̄t̄ate et sp̄it̄
bus ī m̄d̄is nūpat̄ et obedūt ei. Adh̄

em fiebat signa. ut p hoc ewangelio
 regni dei quod predicabat. certis redder
 In hi qui celestia tergens gaudia pmette
 bant celestia meris ac diuina opera mirabur
 prius aut teste ewangelista erat daces
 eos q pntem hns nuc turba attestante
 mptate mpat spiritibus in mundis et obe
 duit ei. Sequit. Et processit rimmor eius
 statim in omes regionem galilee. **Glosa**
 Et em que homines milia mirant pmpre
 diuulgant. quia eo habundancia cordis
 os loquit. **Jeromim** 9. aysace aut raphar
 nau ulla consolacis interceptat. Sabbath
 aut requies homo in spiritu mundo rege
 et consolacis sanatus ut locus et typus
 agruunt saluti. homo in spiritu mundo
 gemis huiusmodi. Inquis mundicia regna
 ut ab adam usq ad moysen. Nam sine
 lege peccauerunt. sine lege pietut. Qui
 sciens spiritus dei obmutescit libet. In si
 entes quide deu no sicut deu glificauerit
 sed fuerit ponus creaturae quid creatur
 Spiritus displicens homine exort ab eo appi
 quante salute. appropinquat temptacis. pha
 ras dimissus ab isrl. psequit isrl. dyas
 qtemptus surgit in scandala. Et ptnas
 egredientes de synagoga. **Reda.** Et pmo
 debuit lingua serpentina ne uletra uita
 sparget concludi. Deinde fema q pmo
 pducta e acnalus grupie febre sanai
 unde dicit. Et ptnus egredientes de
 synagoga uenerunt in domum symonis
 et andree cu iacobo et iohne. **Theophylus**
 Processit em ut consuetudinis erat in
 sabbo circa uespera ad dendum in discipul
 domi que aut ministrare debebat febrili
 tendebat. Unde sequit. Decebat ac
 fortis symonis febricitas. **Arif** dis
 cipuli aut tamq ex modo utilitate aliq
 ucepturi no expectantes uespe sona
 pete sanai ptabant. Unde sequit.
 Qui pnti dicit ei de illa. **Reda** in eum
 aut luce scriptu e q rogauit illu pca
 modo em saluator rogata mo uleto
 curat egrotos. ondens se tra uiaoz

q maior passionos et pabus semper
 amio fidelit et ei no mig q ipi immet
 colligit uel intelligenda dare. uel pie pe
 tentibus etia no mcellad dmitet. Iuxta
 id q psalmista postulat ab aculeis meis
 mudi me dne. Unde et hic rogaty sanat
 Sequit em. Et accedens deuauiit cum
 apphensa manu eius. **Theophylus** p hoc
 significat q si aliquis in firmat curabit
 adeo si stit ministrat ob dei amore. **Reda**
 Qu aut sabbis maxime medicine dactne
 q sue dana fceptat daret se no sub le
 ge ee sed supra legem nec iudaia eli
 gere sabbat. sed cum om sabbatid di
 lectam q dno ee requie si saluti puidet
 • atq ab ope fuili. i. aculeis qtmawis
 illatis. Sequit. Et gtmus dimisit ad
 febris et ministrabat eis. **Reda** q dm
 canfert rmpis siml tata uodit cito
 robore comitante. ut eis gtmus qui se ad
 iuerant ministrare sufficiat. Si aut uix
 adommo liberatu moralit am abi
 mudi cogitacoe purgand significato dyo
 ering q sequeter fema a febrili ad
 impul dm curata carne audit agcipie
 sue feruoe ptmenae pcepta frenata
Jeromim febris em intempaciam signat
 de qua nos filij synagoge p manu dis
 cipula desiderij eleuacoe sanam et
 huius qui sanat nos ministrans uoluit
Theophylus febricitat aut et qui uasit
 ut quia manus ostentat cotendat
 Sed si uoluerat manu eius surgit
 et tuc rom ministrat. **Uespe aut facto**
Theophylus Quia turbe conspdera
 bant nemni luce die sabbi curate
 huius gra solis expectabant. occasum
 ut curandos ad ihm adducant. Unde
 sequit. **Uespe aut facto** cu occidet sol
 afferbant ad eu omis male hntes et
 demonia hntes et erat omis ciuitas con
 gregata ad ianuam et curauit multos
 qui nequabant uarys languoribus
Arif p hoc aut q dicit multos omis

oportet intelligere iuxta scripturam q̄ dicitur
Theophilus ut multos dicit. Erant em̄ q̄d
infideles qui in me curati s̄ p̄pter maceritatem
corp̄ multos ex q̄ obliuio sanauit illos
sicut qui fidem habebant. Sequitur et
demonia multa eiacbat et nō s̄mebat
ca loqui qm̄ s̄mebant. **Aug⁹** S̄mebat
em̄ demonia cū cū qui p̄ legem s̄nt re-
p̄missus. Adm̄ em̄ signa andebant i co
que dixerant p̄fecte in s̄m̄ aut d̄m̄t̄
eius ignorabant. sicut et p̄ncipes corp̄. Si
em̄ cognouissent in q̄ d̄m̄ maceritatis cu-
c̄s̄p̄issent. **Beda.** Quē em̄ dicitur p̄l.
ieiunio fatigatū d̄m̄ hominē cognouit
net temptando ualebat an dei filius eēt
exp̄iri iam in p̄ signat̄ potentia uel i
tellexit uel potius suspicatus ē esse filiū
dei. Non igit̄ deo iudeis cū crucifige-
p̄s̄s̄t quia dei filiū nō cū putauit
sed quia s̄ morte illius nō p̄ndit cū d̄p̄-
nandū. **Theophil⁹** s̄ aut̄ nō s̄mebat
loqui demonia docens nos nō credē eis
cū s̄ uera dicant. Si em̄ inuenit
aliquos sibi credentes ueritatibz mendacia
m̄s̄t. **Cris⁹** Non ē contrariū ei q̄
hic dicit hoc q̄ lucas dicit q̄ op̄bant
demonia a multis clamantia et dicentia
quia tu es x̄p̄s̄ filius dei. Subiungit
em̄ et increpatos nō s̄mebat ca
loqui. Avarus em̄ multa sub breuitate p̄-
transiens circa s̄m̄ p̄dicat̄ ubiq̄ loqui.
Beda. Aps̄ite aut̄ plus occubitus p̄s̄-
s̄one morte q̄ signat̄ illius qui dixit.
Quā d̄m̄ i m̄do s̄m̄ lux s̄m̄ m̄di et
s̄le occidente plures quā ante de m̄di
et egroti sanant̄ quia qui temporalit̄ i
carne uiuens paucos iudeos docuit
d̄m̄ p̄ orbem gentibz fidei salutis q̄
dona transm̄s̄t. **Ieron⁹** Iamā aut̄
regni moralit̄ penitentiā ē cū fide que
op̄at̄ salutē languibz uariis varia
et em̄ s̄ uicia quibus languēst̄ ciuitas
m̄di. Et diluculo valde surgens **Theo-
philus** postquā d̄m̄ in firmos curauit
scorsim recedit. Unde dicit et diluculo

valde surgens egressus abiit in desertū
locū in quo docuit nos non facit aliquid
ad appetitū. sed si bonū aliquid op̄am̄ nō
op̄alare. Sequitur ibiq̄ orabat. **Cris⁹**
Non quia orat̄ indiget. Ipe em̄ erat q̄
h̄m̄ orat̄es suscipiebat. Sed hoc quide
dispensatiue agens s̄ma bone op̄m̄s̄
nobis est factus. **Theophilus** ascendit
em̄ nobis q̄ deo debet attribui. s̄ alij
boni factus et ei debemus dicere qm̄ de
datū optm̄ū desuper ē descendens atē
Sequit̄ et p̄sentis ē cū p̄mon et q̄
cū illo erant. **Cris⁹** lucas aut̄ dicit
turbas accessisse ad x̄p̄m̄ et dixisse q̄
martus hic dixit dixisse aptos subdit
et cū uenissent ad eū dixerunt ei quia
om̄s̄ querit te. Non aut̄ in iure con-
dicit. Suscepit em̄ x̄p̄s̄ et p̄ aptos
turbam. iungi x̄p̄i pedibus antelance
Gaudens aut̄ eos suscipiebat. sed uolebat
eos dimitte ut et reliqui doctrine eius p̄-
cipales eēt tamq̄ nō multo t̄p̄e i m̄do
moratū. Et id sequitur. Et ait illis Eamus
in uicos et ciuitates ut et ibi
p̄dicem. **Theophil⁹** Transiit em̄ ad alios
magis indigentes doctrina quia nō querit
in uno loco doctrinā gcludere sed ubiq̄ ra-
dios suos extendere. Sequitur ad hoc em̄
Veni. **Cris⁹** In quo manū fecit op̄am̄
cōm̄. i. carnalis misterū et diuinit̄
domini d̄m̄ sicut asserit sponte s̄
i m̄di uenisse. lucas uero dicit ad h̄p̄
missus s̄m̄ dem̄t̄as dispensatōm̄ et dei
patris bonā uoluntatē de filij carnalit̄
Sequit̄ et erat p̄dicans in synagogis
corp̄ in om̄ galilea. **Aug⁹** de offi. ciuī
In hac aut̄ p̄dicatōe quō dicit cū h̄p̄s̄
in om̄ galilea intelligit̄ et s̄mo d̄m̄ h̄p̄s̄
i monte cuius memorat̄ facit avarit̄
que marcus om̄s̄ nō gmemorauit. nec
aliquid simile ei dixit nisi quāsdā s̄m̄s̄
nō ḡt̄ptim̄ sed sparsim repetiuit quas
d̄m̄ alijs locis dixit. **Theophil⁹** doctrine
op̄atōnem i m̄s̄t̄ p̄dicans em̄ postmodū
fugauit demonia. Sequitur et demonia

cians Nisi enim videret populus mirata
 eius sermo non crederetur Sic et tu post
 doctrinam opare ut non sit in te uanius tuus
 sermo **Beda** anstet aut si occasus solis
 more exprobat saluatois quare non dilucto
 redente resurrexerit eius indicet Quia ma
 nifesta luce abijt in deserto genau ubiq
 i suis fidelibus orabat quia corda eoru
 p gratiam sui spūs aditutum orōis exorta
 bat Et venit ad eū leprosus **Beda** p q
 sua lingua serpentina demone obclusa
 est et fema aq pmo seducta e a febre
 curata. tercio uir qui male suadentis dū
 augris audiuit ab eorōis sui lepra mūda
 ut ipse eet ordo restauratois mōdo. qui
 erat ordo casus mptōplasti. **Vn dicit**
 Et venit ad eū leprosus deprecans eū **Aug**
 De hoc leproso mūdato talia marcus q
 necit ut ipse intelligat que mattheus q
 memorat tūc ee mūdatus qn post sermo
 nem dñs demonte descendit **Beda** Et
 quid dñs ait Non ueni soluē legem. sed
 ad implē. ille qui excluderat a lege a lege
 purgū se dñm p tate psmens nō exle
 ge sed supra legem esse grām indicabat
 que leprosi maculā possēt abluē. **Vn**
 sicut mōdo p tate auctaritas qta i illo fi
 dei constancia declarat **Sequitur** **Et**
gemifloso dixit Si uis potes me mūdare
 In faciem patit quod humilitatis e et
 pudoris ut uisus quss de sue ante ma
 tulus erube stat. sed qfessone uerēcūdia
 nō repressit. sūdit uolūis et remediū
 postulauit et ipd qfesso religionis et fi
 dei plena e In uolūitate em dñm tribut
 p tatem **Thcopila** non em dixit Si
 dū deprecatus fuis. sed si uis. qñ ipm
 credens deū **Beda** de uolūitate aut dñm
 nō quasi pietatis maculū dubitauit
 sed qñ colluūiois sue constus nō p simp
 sit **Sequitur** **Thūs** aut mfectus eius ex
 tendens manū suā et tangens eū ait
 illi **Uolo** mūdare Non ut plerūq la
 timoz putant uigendū e et legendū
Uolo mūdare. sed sepāt ut pmo dicat
uolo. de mēmpat mūdare **Crisp**

ppter hoc autem leprosum tangit. et nō
 solo uō contulit sām̄tatem quia in lege
 amoyse dicitur est Qui leprosum tangit
 in mūda est usq ad uespem **Uo em** **ōndat**
 q p dñm naturā e hoc in mūdicia. et q lex
 nō erat ppter eū pōta. sed ppter homines
 pūnos et q ipse e ipe dñs legis. et quā n
 sicut suus mfectus sed sicut dñs sām̄tate
 leprosum tangit qgruent nō tamē qof
 tente necessrio tactu ad curatois opacom
Beda p dco ead tangit ut pbarer quia q
 tammai non potat qui alios liberabat
 Simil q illud mirabile q eo sanauit grāe
 quo fuit obsecratus **Si** uis inquit **lepro**
potes me mūdare. **Uolo** inquit **Ecce** ha
 bes uolūtatē ayundare et habes iam
 pietatis effectū **Crisp** per hō aut non
 plū opione leprosi non destruxit. sed
 magis confirmauit. **Uerbo** em mor bu
 fugat **Et** q leprosus uō dixit hū
 opere adimpleuit **Unde** sequit **Et** tū hō
 dixisset statū distēssit ab eo lepra et mū
 datus e **Beda** Nichil em medū est
 mter opus dei atq pceptū quid in
 pcepto e opus. dixit em et facta sūt
Sequitur **Et** qmūatū est ei statū q eie
 rit illū et dicit illi **Uide** nem dixit
Crisp q d. **Tempus** nō dū e in ea opa
 p dca tua nō indigeo p dcaōe **Phar** aut
 docet nos ex mōis opibz honore apūt
 homines p retributoē nō querē **Sequitur**
Sed uade sūde te pntipi sacerdotū ppter
 hoc aut nūc ad sacerdotom mterit salua
 tor ad p bacom medele. et ne extra tem
 plū fiet **Sed** in orōe tū pto opūter
 aritit ead q sint legis ad implens ut
 uideatū hngūā maliloquā obturaret **Uo**
 quide ipse compleuit p bacom opis illo
 dimittens **Beda** ut salūter intelliget
 sacerdos eū nō legis ordine. sed grā di
 sup legem ee curatū **Sequitur** **Et** offer
 p emūdatoē tua quod pcepit moys in
 testimoniu illū **Thcopila** pcepit quide
 mūq offerre. quod habant m sūctudine
 qui mūdabant offerre. tamq in hūq tes
 timoniū quod nō erat cōm legem. sed.

magis legem confirmabat in tñ q̄ et ip̄e
legis oparet̄ precepta **Beda** Si quōd uerū
mouet̄ quōd dñs moysen uideat̄ approbat̄
sacrificiū. tñ id nō recipiat̄ etiā. meminit̄
q̄ nō dū obtulerat̄ in passioe holocaustū
sūt. Non autē oportebat̄ auferri significā
tia sacrificia nisi postquā illud quod signifi
cabat̄ confirmat̄ eēt q̄testacōe ap̄torū p̄
dicatū et fide credentū **capitulum**
capitulum leprosus autē quōd dñs pro
hibuit̄ bñficiū patēfaci. Unde sequit̄
Et illo egressus cepit̄ predicare et diffu
mare sermone ad portat̄ em̄ bñficiū
gratū eē et gratias reddē etiā p̄ bñficiū
non indiget̄ **Aug** **capitulum** **capitulum** **capitulum**
aut̄ querit̄ quid nam sit̄ q̄ dñs q̄ gessit̄
abstōdi iussit̄ et nec ad horam potuit̄
abstōdi. Sed notandū q̄ miraculū faciēs
et taceri iussit̄. et tñ t̄cō nō potuit̄
ut uidelicet̄ etiā eius exempla doct̄ne illū
sequēt̄ in magnis que faciūt̄ latē quidē
in uoluntate hēnt. sed ut profuit̄ alijs
p̄dant̄ multi. Non ḡ uoluit̄ quicquid
fieri et minime potuit̄ sed quid uelle eius
mēbra debeant. quid ne de eis etiā uolen
tibus fiat̄ doct̄ne magist̄o exemplū dedit̄
Beda om̄is autē p̄st̄ saluatio multas
addeū cogit̄ turbas. Unde sequit̄. Ita ut
iam nō possit̄ manifeste manere miracu
ta sed p̄ris in desertis locis eō **Aug**
leprosus em̄ ubiq̄ p̄dicabat̄ mirabilem
curacōem ita ut om̄s uerēnt̄ ad uisum.
et fidem curantis ita ut p̄pter hat̄ dñs
in ciuitatibus euangelizare nō possit̄
sed in desertis q̄suaret̄. Unde sequit̄.
Et quērebant̄ ad eū undiq̄ **Jerom**
quidē lepra nra peccata p̄na hominū ē
que accipit̄ cepit̄ q̄ regna mudi deside
rauit̄. Adip̄ em̄ om̄i maloz ē cupiditas
Unde jez̄ auariciā p̄nt̄ lepra suffundit̄
Beda Extenta uero manu saluatoris
hor̄ ē manū dei illo humanāq̄ ḡtinge
ta nam̄ ab erroris p̄st̄ uarietate mudat̄
Jerom Quē quidē lepra uero sacer
doti p̄dm̄ ordm̄e m̄deq̄sedec̄ om̄ia ob
lacōne mudat̄ eō dicente nobis date etaz̄
et om̄ia m̄da s̄ nobis. Et autē nō potat̄

in ciuitatem ihus manifeste manere iē
signat̄ q̄ nō om̄ibus manifestata ē ihesus
quilitas atq̄ placans s̄m̄t̄ laudibus et
p̄p̄s uoluptatibus. sed hys qui seris tñ pe
tro exēnt̄ et in desertis locis s̄m̄t̄ q̄ elegit̄
dñs adorandū. et reficiendū p̄m̄ qui salū
deserit̄ delicias mudi et om̄ia q̄ possidet̄
ut dicant̄. Porcio mea dñe. Glōia uō dñi
manifestat̄ hys qui uenit̄ undiq̄. i. per
plana et ardua quos m̄til̄ separare p̄ a
caltate xpi **Beda** post factū etiā t̄m̄te
miraculū secedit̄ dñs in desertū ut andat̄
se magis quietā et a seculi curis remotā
diligere uicam atq̄ ob hūc appetit̄ se pa
nandis t̄m̄ adhibere corpibus. Sequit̄

Item Capitulum 4^m

miraculū capharnaū
Beda alia uō
carnales signa pro
tas deserit̄ quim
etiā hys gratū s̄u
uiscacōis p̄cip̄ et

ipi p̄p̄ales effici ualeant indulget̄. Post
deserit̄ dñs redit̄ in ciuitatem. Unde dicit̄
Et itē miraculū capharnaū post dies octo
Aug arathous autē hoc miraculū quod
sequit̄ ita scribit̄ tamq̄ in ciuitate dñi fac
tū sit̄ arathous autē hic in capharnaū qd̄
difficilius saluetur si marthous et nazaret
narraret̄. Nūc uō tñ potuit̄ ap̄ galilea
dici ciuitas xpi quā in galilea erat̄ nazi
ret̄ quis dubitauit̄ in ciuitate sua fess̄ hō
hō fess̄ dñm. tñ hoc fecit̄ in capharnaū
ciuitate galilee p̄sertim quā et ip̄d ca
pharnaū ita extēlebat̄ in galilea ut eaq̄
metropolis hēret̄. Vel marthous p̄m̄sit̄
que gesta s̄m̄t. postquā uenit̄ in ciuitate
sua dante ueniret̄ capharnaū et sic ad
uigil̄ de sanato paralytico subiūgēs. Et
ecce offerebant̄ ei palatū iē postquā dno
erat̄ q̄ uenit̄ in ciuitatem sua **Aug** ut
capharnaū ciuitatem eius dixit̄ marthous
eō q̄ sepius illuc ibat̄ ac milia iudeo mira
cula p̄petrabat̄. Sequit̄. Et audiat̄ ois q̄
m̄dams esset̄ et quēnerat̄ milia ita ut nō
capet̄ eos domus neq̄ ad ianuā. **Aug**